

The Effect of Prison Management on the Correction and Education of Prisoners and not Returning to Prison

Behzad Barzgar¹, Mohammadreza Elahimenesht^{*2}, Hamidreza Adabi³

1. PhD Student of Criminology, Faculty of Humanities, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Jurisprudence and Criminal Law, Faculty of Humanities, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author)

3. Assistant Professor of Criminal Law and Criminology, Faculty of Humanities, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Type of Article:

Original Research

Pages: 173-184

Corresponding Author's Info

ORCID: 0000-0002-8039-0971

TELL: +989129230776

Email: m.elahimenesht92@yahoo.com

Article history:

Received: 04 Oct 2022

Revised: 25 Nov 2022

Accepted: 28 Nov 2022

Published online: 22 Dec 2022

Keywords:

Prison, Prisoner, Correctional and Educational Programs, School of Positivism, Return again.

ABSTRACT

Recidivism and the return of prisoners to prison are important issues that have always been the concern of the criminal justice system, and the methods of preventing it have been the subject of discussion and opinion. The purpose of this article is to investigate the effect of prison management on the reformation and education of prisoners and prevent them from returning to prison. This present article, which is a kind of fundamental, applied research, has been prepared and compiled using library methods and field studies. The findings indicate that education and vocational training for prisoners, the use or non-use of suspended sentences by convicts, the use or non-use of parole by convicts, the use or by repeat offenders, the use of care under electronic systems, the use of counseling services or social workers in prison, the use or non-use, the relationship status of prisoners with their families, the relationship status of prisoners with other prisoners, including examples of the influence of prison management on reform and educating prisoners and not returning to prison. In cases where punishment instead of imprisonment is widespread and used, the harmful effects of prison are less obvious, whether it be or not. On the other hand, in cases where the alternative punishment of imprisonment has not spread much and its amount is limited, and on the other hand, prisons are facing many problems. Inevitably, the negative effects of prison are more pronounced.

This is an open access article under the CC BY license.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Barzgar, B; Elahimenesht, M & Adabi, H (2022). "The Effect of Prison Management on the Correction and Education of Prisoners and not Returning to Prison". *Journal of Comparative Criminal Jurisprudence*, 2(4): 173-184.

انجمن علمی فقه‌پژای تطبیقی ایران

فصلنامه فقه‌پژای تطبیقی

دوره دوم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۱

تأثیر مدیریت زندان بر اصلاح و تربیت زندانیان و عدم بازگشت مجدد به زندان

بهزاد برزگر^۱، محمدرضا الهی‌منش^{۲*}، حمیدرضا آدابی^۳

۱. دانشجوی دکتری جزا و جرم‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
 ۲. استادیار، گروه فقه و حقوق جزا، دانشکده علوم انسانی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسؤول)
 ۳. استادیار، حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

تکرار جرم و بازگشت زندانیان به زندان از موضوعات مهمی است که همواره دغدغه نظام حقوق کیفری بوده و روش‌های پیشگیری از آن محل بحث و نظر بوده است. هدف مقاله حاضر بررسی تأثیر مدیریت زندان بر اصلاح و تربیت زندانیان و عدم بازگشت مجدد آن به زندان است. این مقاله حاضر که نوعی تحقیق بنیادی، کاربردی است به روش‌های کتابخانه‌ای و مطالعات میدانی تهیه و تدوین گردیده است. یافته‌ها بر این امر دلالت دارد که آموزش و حرفه‌آموزی به زندانیان، استفاده یا عدم استفاده محکومین از تعلیق اجرای مجازات، استفاده یا عدم استفاده محکومین از آزادی مشروط، استفاده یا عدم استفاده مرتکبین تکرار جرم از عفو، استفاده از مراقبت تحت سامانه‌های الکترونیک، استفاده از خدمات مشاوره‌ای یا مددکاران اجتماعی در زندان، استفاده یا عدم استفاده از برنامه‌های رفاهی زندان، استفاده از تخصص یا عدم تخصص زندانیان، وضعیت ارتباط زندانیان با خانواده، وضعیت ارتباط زندانی با سایر زندانیان، از جمله مصادیق تأثیر مدیریت زندان بر اصلاح و تربیت زندانیان و عدم بازگشت مجدد به زندان است. در مواردی که کیفر جایگزین حبس رواج داشته و مورد استفاده قرار می‌گیرد، خواه ناخواه آثار زیان‌بار زندان کمتر مشهود است. در مقابل در مواردی که مجازات جایگزین حبس گسترش چندانی نداشته و مقدار آن محدود می‌باشد و از طرفی زندان‌ها با مشکلات عدیده‌ای مواجه هستند. لاجرم آثار منفی زندان نمود بیشتری دارد.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

صفحات: ۱۷۳-۱۸۴

اطلاعات نویسنده مسؤول

کد ارایکد: ۰۹۷۱-۰۸۰۳۹-۰۰۰۲-۰۰۰۰

تلفن: +۹۸۹۱۲۹۲۳۰۷۷۶

ایمیل: m.elahimanes92@yahoo.com

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۲۶

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۰۶/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۲۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۰/۰۱

واژگان کلیدی:

زندان، زندانی، برنامه‌های اصلاحی و تربیتی، مکتب تحقیقی، بازگشت مجدد.

مقدمه

معمولاً مسائل ناشی از زندانی شدن مجرمین برای مدتی کمابیش طولانی، مدیران زندان‌ها را به اتخاذ تدابیر خاصی، برای مقابله با این‌گونه مسائل مجبور می‌نماید. مهم‌ترین مسائلی که در این‌گونه موارد مبتلا به زندان‌ها خواهد بود، عبارت است از نگهداری زندانیان، تأمین بهداشت و مراقبت‌های پزشکی محکومین، حفظ و نگهداری محبوسین، جلوگیری از اتلاف نیروی کار زندانیان و بالاخره انجام کمک‌های مادی و معنوی آنان، جهت جایگزینی مجدد در محیط اجتماعی خویش. جرم‌شناسان محیط اجتماعی را به دو دسته تقسیم‌بندی نموده‌اند که شامل محیط کلی و محیط شخصی می‌باشد. از انواع محیط شخصی یک نوع آن را می‌توان محیط تحمیلی دانست. این قسم، محیطی است که شخص در انتخاب آن اختیاری نداشته است و به‌طور کلی آزادی از بین می‌رود و یا حداقل محدود می‌شود، از جمله این محیط می‌توان زندان را نام برد. زندان به شرطی می‌تواند موجبات تنبّه، اصلاح و تربیت بزهکار را فراهم کند و او را برای زندگی اجتماعی آماده سازد که با روش صحیح علمی و قضایی به موقع اجرا گذاشته شود و گرنه جز گمراه کردن محکومان و ایجاد فساد و آلودگی غیرقابل اصلاح برخی از آنان و ازدیاد هرچه بیشتر تکرار جرم ثمره‌ای دیگر نخواهد داشت. زندان امروزی و نحوه مجازات حبس، در بسیاری از موارد با معایب عدیده و تبعات مواجه می‌باشد و همین امر سبب گردیده است که از نظر اکثر علمای حقوق جزا زندان و مجازات حبس که تنها کیفر مؤثر و باخاصیت تلقی نگردد، بلکه عامل جرم‌زا و تکرار جرم و موجب افزایش آن شناخته شود.

۱- اقدامات تأثیرگذار بر اصلاح و تربیت زندانیان و عدم بازگشت مجدد به زندان

در این قسمت به بررسی اقدامات تأثیرگذار مدیریت زنان بر اصلاح و تربیت زندانیان و عدم بازگشت مجدد به زندان پرداخته می‌شود.

۱-۱- تکمیل پرونده شخصیت

لزوم شناخت شخصیت زندانی و به‌کارگیری فنون علمی به‌منظور اصلاح و تربیت در محیط زندان در جریان اجرای مجازات حبس و به‌منظور بازسازی مجرم از طریق اصلاح و تربیت و درمان وی، به‌کارگیری دستاوردهای علوم جرم‌شناسی و کیفرشناسی بیشتر از گذشته که هدف از مجازات تحمیل رنج و عذاب بر مجرم بوده، احساس می‌شود. برای تأمین هدف اصلاحی و تربیتی و درمانی مجازات زندان، شناخت شخصیت وی ضروری است.

بدیهی است بدون شناخت عمیق شخصیت زندانی و تطبیق برنامه‌های اصلاحی با شخصیت وی اصلاح و تربیت بزهکار فایده عملی نخواهد داشت، به همین منظور جهت اجرای مطلوب روش‌های تربیتی و اصلاحی در زندان‌ها واحدی به نام پذیرش و تشخیص دایر که وظیفه تشکیل پرونده شخصیت زندانی را به‌عهده دارند.

لزوم تشکیل پرونده شخصیت برای زندانیان را می‌توان یکی از دستاوردهای مهم مکتب دفاع اجتماعی نوین دانست که اهمیت به‌سزایی به شخصیت مجرم برای بازسازی اجتماعی وی داده است.

بدون استفاده از متخصصان امر، نه‌تنها بزهکار اصلاح‌پذیر نشده، بلکه به‌علت فقدان به‌کارگیری روش‌های علمی در جهت بازسازی وی، به درج خصوصیات جسمانی و روانی و سوابق فردی و اجتماعی محکومین در پرونده شخصیت آنان و اجرای رژیم‌های اصلاحی به تدریج قوای جسمی و روحی زندانی تحلیل رفته و محیط زندان اثرات سوئی بر رفتار وی گذاشته، به‌نحوی که تحمل محکومیت برای محکوم طاقت‌فرسا و توأم با رنج و عذاب است.

۱-۲- اصلاح و تربیت زندانیان

در عصر کنونی زندان شایع‌ترین مجازات است که از نظر برخی از حقوق‌دانان مناسب‌ترین آن به‌شمار می‌رود. مناسب‌بودن مجازات زندان در حال حاضر تا بدان حد رسیده که مورد توجه برخی از مکاتب، از جمله نئوکلاسیک و حتی سازمان‌های بین‌المللی واقع شده است تا جایی که مجازاتی

در این حد مورد قبول عامه مردم باشد، هنوز جایگزین زندان نشده است.

می‌توان به‌عنوان یک مانع خارجی در جلوگیری از بزهکاری مجدد افراد زندانی به‌شمار آورد.

«مجازات زندان با طبیعت و شخصیت انسان‌ها سازگاری بیشتری دارد و تنها کیفر معقول و متناسب شناخته شده‌ای است که می‌تواند بسیاری از هدف‌ها اعمال مجازات‌ها را تأمین نماید، زیرا صرف نظر از جنبه پیشگیری انفرادی آن، یعنی متوقف کردن مجرم از گرایش به ارتکاب جرم مجدد نقش بسیار ارزنده و مفید در اصلاح و تربیت مجرم دارد، سایر مجازات‌ها فاقد این خصیصه‌اند و برای مجرم توان اعاده به زندگی اجتماعی را نمی‌بخشند» (آخوندی، ۱۳۸۴: ۸۶). بنابراین زندان می‌تواند عاملی جهت بازدارنگی افراد از ارتکاب جرم در آینده به‌حساب آید و این بازدارنگی هم از جهت مفهوم موسع آن و هم در لوای مفهوم مضیق آن کاربرد دارد (قاسمی و کیهان‌پور، ۱۳۹۶: ۱۰۷).

از جمله اهدافی که حقوق‌دانان برای مجازات در نظر گرفته و بر آن تأکید شده، اصلاح و تربیت بزهکار است، چون تحمیل مجازات بدون تأمین هدف مذکور نه تنها مساعدتی به بازسازی مجرم نمی‌نماید، بلکه او را از راه صواب نیز منحرف نموده و قوه بزهکاری را تشدید می‌نماید (مظلومان، ۱۳۵۳: ۸۵-۸۲).

غایت نهایی از کوشش جرم‌شناسان برای شناخت شخصیت مجرم، یافتن روش‌هایی است که هرچه بهتر بتواند به اصلاح و تهذیب و تربیت بزهکار کمک نماید. بدون توجه به این مقصود تلاش آن‌ها سرانجامی نخواهد داشت.

«اگر مجازات سالب آزادی، یعنی زندان تنها از طریق نگه‌داشتن مجرم (خارج از دور) به دور از جامعه بتواند از وقوع جرم پیشگیری نماید، در معنای وسیع کلمه یک عامل بازدارنده محسوب می‌شود. اگر مجازات سالب آزادی به واسطه این‌که متعاقب ارتکاب جرم به مجرم تحمیل می‌شود و مجرمین بالقوه مایل به قبول ریسک آن نیستند، از وقوع جرم پیشگیری می‌کند، در این صورت عامل بازدارنده در مفهوم مضیق آن خواهد بود» (نجفی و هاشم‌بیگی، ۱۳۹۱: ۱۳۲). جرم‌شناس آمریکای شمالی دو نوع مانع وجود دارد، W.Recklese براساس تئوری کف نفس رکلس، از جمله مواعی که افراد را از سقوط در بزهکاری باز می‌دارند، مانع خارجی و مانع داخلی می‌باشد.

بنابراین در دوران‌های اخیر هدف جلوگیری از وقوع جرم و اصلاح و تربیت بزهکاران نیز در سیستم‌های حقوقی عرفی مورد توجه قرار گرفته و یکی از وظایف اولیه حکومت در اجرای مجازات‌های سالب آزادی محسوب گردیده است و مناسب‌ترین کیفری که برای تحقق هدف مزبور و نیل به آن می‌توان در نظر گرفت، مجازات حبس و زندان می‌باشد (موسوی و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۳).

مانع خارجی، ساختار اجتماعی خویشتن داری است که افراد را وادار می‌کند به قانون احترام گذارند و این مانع بر حسب تیپ‌های جوامع تغییر می‌یابد (در جوامع نوین خانواده، معابد و مدارس و ...).

به نظر برخی حقوق‌دانان، «بنابراین در جوامع امروزی هدف اصلی از اجرای مجازات‌های سالب آزادی دو چیز است: یکی اصلاح و تربیت مجرمین و دیگری حفظ جامعه در مقابل خطرات احتمالی ناشی از اعمال و افعال این گروه. فلسفه پیدایش این طرز تفکر جدید در حقوق عرفی واضح است. علمای حقوق جزا و جرم‌شناسی به تجزیه و تحقیق دریافتند که تنها نگهداری مجرمین در زندان و سلب آزادی از آنان و یا تحمیل رنج و عذاب به محکومین کافی نیست تا آنان را به راه راست و صواب هدایت کند و در آینده از تکرار جرم آنان جلوگیری نمایند، بلکه روزبه‌روز بر تعداد کسانی که پس از خروج از زندان، مجدداً مرتکب جرم می‌شوند، افزوده می‌گردد. اکثر حقوق‌دانان و متخصصین علوم جزایی درصدد برآمدند که در سیاست اداره زندان‌ها و نحوه اجرای مجازات‌های سالب آزادی دگرگونی‌های بنیادی به‌وجود آورند تا باتوجه به

مانع داخلی، نوعی حائل داخلی است و افرادی را در مقابل سوانحی به نقض هنجارهای قانونی سوق می‌دهند، حفظ می‌کند (گسن، ۱۳۷۰: ۱۸۱). براساس این نظر نهاد زندان را

جزایی را برعهده دارند، به‌ویژه کسانی مانند زندان‌بانان که درگیر اجرای مجازات‌ها هستند در اجرای وظیفه خود بیشتر بر جنبه تنبیهی و انتقام‌جویانه توجه کنند.

مکتب تحقیقی حقوق جزا، تعیین مدت مجازات را در حکم دادگاه به انتقاد گرفته است و اعتقاد دارد چون کیفر به‌منظور اصلاح و بهسازی محکوم است نباید محدودیتی داشته باشد، حکم قاضی باید همان دستوری باشد که صرفاً ورود مجرم به زندان را اجازه دهد، ولیکن آزادی محکوم منوط به اصلاح و تربیت وی باشد و به‌مثابه بیماری که وقتی وارد بیمارستان می‌شود، مشخص نیست و زمانی ترخیص می‌شود که بهبودی برایش حاصل شود. بنابراین زندان هم برای مجرم، حکم بیمارستان را خواهد داشت (کوشکی و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۲).

«از سوی دیگر مکتب دفاع اجتماعی نیز والاترین هدفی که برای مجازات قائل است، هدف اصلاح مجرمین است چه هدفی عالی‌تر از آنکه بتوان هنگام اجرای مجازات، مجرم را اصلاح نمود، به‌گونه‌ای که وی را چون فردی سالم و شرافتمند تحویل جامعه داد. مکتب دفاع اجتماعی معتقد است یکی از وظایف اولیه دولت در اجرای مجازات‌ها سالب آزادی، اصلاح و تربیت مجرمین است. این هدف مورد نظر سازمان ملل نیز می‌باشد. در سال ۱۹۶۸ قسمتی به نام دفاع اجتماعی در آن سازمان تأسیس گردید که هدف آن جلوگیری از وقوع جرایم و اصلاح و تربیت بزهکاران می‌باشد» (محسنی، ۱۳۷۵: ۳۴).

مارک آنسل عقیده دارد که به‌جای توجه به «مسئولیت مجرم» باید بیشتر به شخصیت و منش او توجه شود تا بتوان از طریق علم امروز برای بهبود و اصلاح او سود جست (حکمت، ۱۳۷۴: ۲۶).

۱-۳- اجرای طبقه‌بندی زندانیان

یکی از مهم‌ترین وظایف زندان برای اجرای مطلوب مجازات حبس که هدف از آن اصلاح و تربیت محکومین می‌باشد، تفکیک و طبقه‌بندی زندانیان می‌باشد. بدون انجام این مهم اصلاح و بازسازی محکوم امکان‌پذیر نیست، چون عوارض و عواقبی را به‌دنبال خواهد داشت که نه‌تنها مانع از وظیفه تربیتی زندان می‌گردد، بلکه زندانیان را فاسدتر از گذشته

بهداشت جسمی و روانی بزهکاران تربیت و هدایت و بازسازی آنان، حس مسؤولیت‌پذیری و عاطفه در آن‌ها بیدار و تقویت گشته و گامی بلند در جهت جلوگیری از تکرار جرم و سقوط مجدد بزهکار می‌باشد» (صلاحی، ۱۳۵۴: ۱۳).

مکاتب مختلف حقوق کیفری بر جنبه اصلاحی زندان و نیز زندان‌ها تأکید داشته‌اند در مکتب کلاسیک، علی‌رغم این‌که ژرمی بنتام فیلسوف انگلیسی بهترین مجازات را زندان می‌دانست، ولیکن درخصوص موضوع بحث یک نظریه کلی داشت و معتقد بود که اصولاً مجازات کیفری، عمل زیان‌آوری است که باید برای بدترین قضایا نگهداری شود و قانون‌گذار اول باید به اصلاح و تربیت، مقررات و مسؤولیت مدنی به‌عنوان وسیله پیشگیری از جرم و صدمات روی آورد.

نئوکلاسیک‌ها با تأسیس مکتبی به‌نام «مکتب اصلاح مجلس» علاوه بر توصیه درجهت بهبودی وضع محبوس به‌منظور بازسازی اجتماعی وی، هدف دیگر خود را اصلاح زندان‌ها و نظام زندان‌بانی عنوان داشتند. میشل فوکر فیلسوف فرانسوی در این زمینه می‌نویسد: «باید یادآور شد که جنبش اصلاح زندان‌ها و کنترل عملکردشان، پدیده‌ای دیرهنگام نبود، حتی به‌نظر نمی‌رسد که این جنبش محصول‌پذیر یک شکست مرکل باشد. اصلاح زندان تقریباً هم‌زمان با خود زندان است. اصلاح به‌منزله برنامه زندان است، زندان از همان ابتدا در درون مجموعه‌ای از سازوکارهای همراه قرار داشت، سازکارهایی که در ظاهر می‌بایست زندان را اصلاح کند، اما به‌نظر می‌رسد که بخشی از خود عملکرد زندان‌اند، چون در سرتاسر تاریخ زندان با هستی آن پیوند خورده‌اند» (فوکر، ۱۳۷۸: ۲۸۹).

بنابراین در صورتی که زندان خود محیط ناسالم و اصلاح‌نشده‌ای باشد، چگونه می‌توان انتظار داشت که زندانیان را اصلاح و تربیت نموده، آنان را برای زندگی مجدد اجتماعی آماده نمایند، پس بایستی کوشش کرد که اولاً محیط زندان عاری از مفاسد بوده تا بتواند هدف اصلاحی خود را انجام داده؛ ثانیاً اصلاح، شالوده برنامه زندان بوده و به اصلاح و تربیت محکومین بیش از برنامه‌های دیگر اهمیت داده شود، زیرا یکی از خطرات کم‌اهمیت نشان‌دادن تئوری اصلاح آن است که می‌توان باعث شود اشخاص که اداره سیستم عدالت

۲-۱- آموزش و حرفه‌آموزی به زندانیان

از آنجایی که هدف نظام کیفری بر پایه ارتقای عدالت و تسهیل بازگشت مجدد مجرمان به‌گونه‌ای مناسب در جامعه است، هیچ‌کس نمی‌تواند منکر نیازهای آموزشی زندانیان شود، اما این‌که چه چیزی باید به زندانیان آموزش داده شود و چگونه این کار صورت پذیرد، سؤال نیست که پاسخ آن آسان باشد و محتوای آموزش در زندان بایستی متناسب با ویژگی‌های جامعه و فرهنگ آن جامعه باشد (بی‌نا، ۱۳۷۷: ۱۰).

آموزش و اشتغال به کار زندانیان، عاملی برای بازسازی فعالیت‌های آموزشی و کار و اشتغال در زندان یکی از عمده‌ترین برنامه‌های پیش‌بینی‌شده در این محیط می‌باشد. باتوجه به این‌که امروزه زندان‌ها برخلاف گذشته به یک مؤسسه آموزشی تبدیل شده‌اند و هدف از محکومیت به حبس بازسازی و اصلاح زندانیان از طریق ارتقای سطح علمی و اجتماعی محکومین می‌باشد و از اصول پیشین که بیشتر تحمل رنج و عذاب بر زندانی بود، عقب‌نشینی نموده است، از طرفی جمعیت محکومین، مملو از اقلاری است که از سطح علمی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی پایینی برخوردارند و همین نقایص، آن‌ها را به گرداب جرم سوق داده، لذا آموزش و پرورش زندانیان و ایجاد فرصت شغلی برای آنان می‌تواند در اصلاح و سازگاری و بازگشت آنان به اجتماع مؤثر واقع گردیده، بلکه ضرورت آن بیش از گذشته احساس می‌شود، چراکه نگهداری زندانیان بدون وجود برنامه‌های مذکور نه تنها باعث رکود جسمی و روانی و در نتیجه انحطاط آنان شده و سازمان زندان‌ها از انجام وظایف خویش بازمی‌ماند.

گرچه تأمین آموزش و کار زندانیان به عوامل دیگری، از جمله امکانات، تسهیلات، مراکز علمی، فنی، مربیان آزموده، متخصصین فن و ... بستگی دارد، لیکن فراهم‌نمودن آنان به عهده مسؤولین امر است.

بنابراین باید کوشید که با برنامه‌ای منظم، آموزش زندانیان را سروسامان داد، چون زندان در واقع آموزشگاه است. تمام اوقات آن با آموزش عجین است در صورت فقدان برنامه آموزش از سوی زندان‌ها، مجرمین حرفه‌ای امر آموزش را به

می‌نماید. بنابراین تفکیک و طبقه‌بندی محکومین در زندان‌ها از ارکان اساسی شیوه‌های اصلاح و تربیت می‌باشد.

ملاک‌های طبقه‌بندی زندانیان عبارت است از: «۱- جنسیت (مرد و زن)؛ ۲- سن (اطفال، جوانان، بزرگسالان، سالمندان)؛ ۳- وضع قضایی (متهم، محکوم)؛ ۴- وضع سلامتی (بیمارن جسمی و روانی، معتادین به الکل و مواد مخدر)؛ ۵- مدت محکومیت؛ ۶- نوع جرایم (جرایم سیاسی، روحانی، عمومی، نظامی)؛ ۷- محکومان مالی در اجرای مواد ۳ و ۵ قانون نحوه محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۹۴» (آیین‌نامه سازمان زندان‌ها ماده ۳۳). در دوران گذشته برای طبقه‌بندی زندانیان اهمیت خاصی قائل نبودند، به جز مسأله جنسیت که اغلب رعایت می‌گردید، سایر موارد تفکیک را لازم‌الرعایه نمی‌دانستند، به‌همین دلیل بود وضع سلامتی اکثر زندانیان به خطر می‌افتاد و منجر به مرگ آنان می‌گردید.

در ایران به جز مواردی که در قانون با در حکم دادگاه تصریح شده است، محکومان باتوجه به نوع و مدت محکومیت، پیشینه و شخصیتشان، براساس تصمیم شورای طبقه‌بندی و تأثیر قاضی اجرای احکام در یکی از بخش‌های زندان نگهداری می‌شوند (تبصره ۲ ماده ۵۱۳ قانون آیین دادرسی کیفری). علی‌رغم این‌که در برابر موارد فوق که مقرر داشته که زندانیان براساس مدت محکومیت، پیشینه و شخصیتشان می‌بایست که تفکیک و طبقه‌بندی شوند، ولیکن متأسفانه طبقه‌بندی زندانیان در زندان‌های کشورمان براساس موارد فوق صورت نمی‌گیرد و سایر ضوابط تفکیک یا در زندان‌ها اعمال نمی‌گردد یا به‌ندرت در زندان‌های بزرگ و با امکانات زیاد اعمال می‌شود. در زندان‌های ایران نظام طبقه‌بندی و تفکیک زندانیان برحسب نوع زندان (کوچک و بزرگ‌بودن زندان)، میزان برخورداری از امکانات، قدیمی یا جدیدبودن و شیوه مدیریت متفاوت می‌باشد (عبدی، ۱۳۷۷: ۸۰).

۲- مدیریت زندان در ایجاد برنامه‌های رفاهی زندانیان و تأثیر

آن بر عدم تکرار جرم آن‌ها

در این قسمت به بررسی مدیریت زندان در ایجاد برنامه‌های رفاهی زندانیان و تأثیر آن بر عدم تکرار جرم آن‌ها پرداخته می‌شود.

۲-۲- استفاده یا عدم استفاده محکومین از تعلیق اجرای مجازات

همیشه تنبیه یا اجرای مجازات نهایت فایده را ندارد، بلکه بالعکس، گاهی مواقع عدم تنبیه یا مجازات و یا مقیدنمودن اجرای آن به بعضی از شروط، اثر سازنده بسیار بیشتری نسبت به اجرای مجازات دارد. این امر، یعنی عدم اجرای مجازات که در اصلاح حقوقی (تعلیق اجرای مجازات) نامیده می‌شود، یکی از مهم‌ترین ابزارهای مورد استفاده در سیاست جنایی کشورهای پیشرفته برای جلوگیری از تکرار جرم هست، اما این پرسش مطرح است که آیا از این قاعده حقوقی که اتفاقاً دارای اثرات بسیار مفیدی است، در کشور ما استفاده می‌شود؟

در تحقیق به عمل آمده از جامعه آماری، از محکومین سؤال شد آیا اولین باری که مرتکب جرمی شدید، از تعلیق اجرای مجازات استفاده نمودید؟

۱۹ درصد (۴۳ نفر) به سؤال پاسخ مثبت دادند.

۷۹ درصد (۱۸۷ نفر) به سؤال پاسخ منفی دادند.

۲ درصد (۶ نفر) به سؤال پاسخی ندادند.

۲-۳- استفاده یا عدم استفاده محکومین از آزادی مشروط

آزادی مشروط که یکی از نهادهای ارفاقی مهم در حقوق کیفری و مستند آن ۵۸ ق.م.ا. مصوب ۱۳۹۲ هست. آزادی مشروط اعطای آزادی است که پیش از دوره محکومیت به محکومان به حبس داده می‌شود تا چنانچه در طول مدتی که دادگاه تعیین می‌کند، از خود رفتاری پسندیده نشان دهد و دستورهای دادگاه را اجرا کند، از آزادی مطلق برخوردار شود. این اقدام در جهت اصلاح بزهکار و آماده‌ساختن وی برای بازگشت به زندگی اجتماعی صورت می‌گیرد. بدیهی است در صورت استفاده محبوس از آزادی مشروط، علاوه بر این که تحمیل شرایط استفاده از این امتیاز وی را وادار به عدم ارتکاب مجدد جرم می‌کند، زندانی آزادشده را مجبور می‌کند در جهت ایجاد تسهیلاتی، برای جلوگیری از تکرار جرم اقدام نماید، بدین ترتیب استفاده محبوس از آزادی مشروط بسیار مفید فایده خواهد بود.

عده خواهند گرفت و زندان به یک آموزشگاه جنایت تبدیل خواهد شد، ولی در صورت برنامه‌ریزی برای آموزش زندانیان از سوی زندان‌ها، این مؤسسات به آموزشگاه نیکی‌ها مبدل می‌گردد.

از جمله تکالیف مسؤولین زندان‌ها ایجاد امکانات لازم جهت آموزش به زندانیان تا سطح دیپلم و امکان ادامه تحصیل در مؤسسات آموزش عالی با هزینه خود زندانی هست. از طرف دیگر به منظور آماده‌سازی زندانیان برای حضور فعال در جامعه پس از آزادی زندان‌ها می‌بایست با حرفه‌آموزی، زندانیان را برای انجام شغلی، توانمند نمایند تا پس از آزادی از زندان بتوانند حداقل از لحاظ اقتصادی خود را تأمین نموده و از این جهت زمینه تکرار جرم را از بین ببرد.

برای مشخص شدن انجام یا عدم انجام تکلیف از سوی زندان‌ها از مخاطبین پرسشنامه سؤال به عمل آمد که آیا زندان در اولین محکومیت امکانات آموزشی یا حرفه‌آموزی را برای شما فراهم آورد؟ مع الوصف یافته‌های تحقیق به شرح ذیل بود:

۴۲ درصد (۹۹ نفر) به سؤال فوق پاسخ مثبت دادند.

۵۵ درصد (۱۳۱ نفر) به سؤال فوق پاسخ منفی دادند.

۳ درصد (۶ نفر) به سؤال فوق پاسخی ندادند.

برای روشن شدن بیشتر موضوع سؤال را به نحو دیگری مطرح کردیم به این نحو که آیا در مدت محکومیت قبلی شخصاً اقدامی برای استفاده از امکانات حرفه‌آموزی در زندان انجام دادید؟ که یافته‌های تحقیق در خصوص جامعه آماری به این شرح است:

۲۱ درصد (۴۹ نفر) به سؤال پاسخ مثبت دادند.

۷۴ درصد (۱۷۵ نفر) به سؤال پاسخ منفی دادند.

۵ درصد (۱۲ نفر) به سؤال پاسخ ندادند.

سامانه‌های الکترونیکی به جای زندان باید به عنوان امتیازی برای زندانی مطرح باشد و استفاده از هر یک از آن‌ها برای تحقق بهتر اهداف مجازات با توجه به این که استفاده از نهاد جایگزین زندان، دارای اثرات مفید بسیار است.

از مصاحبه‌شوندگان سؤال شد آیا در دوران محکومیت قبلی از مزیت مراقبت الکترونیکی، به جای زندان استفاده نمودند؟ که از جامعه آماری:

۹ درصد (۲۱ نفر) گفتند از این مزایا استفاده کرده‌اند.

۸۴ درصد (۱۹۹ نفر) گفتند از این مزایا استفاده نکرده‌اند.

۷ درصد (۱۶ نفر) به سؤال پاسخی ندادند.

۲-۶- استفاده از خدمات مشاوره‌ای یا مددکاران اجتماعی در زندان

زندان به لحاظ ماهیت خاص خود صرف نظر از مسئولین و پرسنل زندان، برای زندانیان نیز مشکلات فراوانی به وجود می‌آورد که این امر وجود مشاورین و مددکاران اجتماعی را در زندان ناگزیر می‌نماید. استفاده از خدمات مشاورین و مددکاران اجتماعی مشکلات عدیده زندانیان را چه از لحاظ روحی، روانی و یا مادی می‌تواند حل نماید، اما آیا این زندانیان خود از این امکانات استفاده می‌نمایند؟ و یا در صورت استفاده، میزان تأثیر آن تا چه حدی است؟

در تحقیق به عمل آمده از جامعه آماری:

۶۰ درصد (۱۴۱ نفر) اعلام کردند از خدمات مشاوره و مددکاران اجتماعی در زندان استفاده کرده‌اند.

۳۶ درصد (۸۶ نفر) گفتند از خدمات فوق استفاده نکرده‌اند.

۴ درصد (۹ نفر) به سؤال فوق پاسخی ندادند.

در خصوص مؤثر بودن یا نبودن استفاده از خدمات مشاوره و یا مددکاری نیز سؤال شد که در جامعه آماری از ۱۴۱ نفری که پاسخ مثبت به سؤال داده بودند:

۹۲ درصد (۱۳۰ نفر) استفاده از خدمات را مؤثر دانسته بودند.

۸ درصد (۱۱ نفر) استفاده از خدمات را مؤثر ندانسته‌اند.

در تحقیق انجام شده در این خصوص از مرتکبین تکرار جرم سؤال شد آیا برای اولین بار که مرتکب جرم شدید از آزادی مشروط استفاده کردید یا خیر؟ که از جامعه آماری:

۱۷ درصد (۴۱ نفر) به سؤال پاسخ مثبت دادند.

۸۱ درصد (۱۹۰ نفر) به سؤال پاسخ منفی دادند.

۲ درصد (۵ نفر) به سؤال پاسخ ندادند.

۲-۴- استفاده یا عدم استفاده مرتکبین تکرار جرم از عفو

عفو نیز یکی از ابزارهای سیاست جنایی کشورهای مختلف برای تشویق بزهکاران به عدم ارتکاب جرم و اهداف بسیار دیگری مثل کاستن از تراکم و جمعیت کیفری زندان‌ها و ... هست. طبیعی است از آنجا که عفو باید به عنوان یک امتیاز مد نظر قرار گرفته شود تا زندانیان تشویق به رعایت ضوابط و مقررات حاکم بر زندان‌ها شده و این امر رفتار خشونت‌طلبانه بسیاری از محبوسین را تعدیل می‌کند، چه بسا وقتی زندانیان، اعطای عفو از سوی جامعه را مشاهده نماید و زودتر از موعد مقرر از حبس آزاد شود، نسبت به آزادی بعد از حبس دلگرم‌تر شده و تمامی تلاش خود را جهت عدم بازگشت به زندان و به تبع آن عدم تکرار جرم به کار می‌برند.

اما در جامعه آماری:

۱۷ درصد (۳۹ نفر) از محکومین برای اولین بار از تسهیلات اداره عفو و بخشودگی جرایم برای آزادی استفاده کرده بودند.

۸۰ درصد (۱۹۰ نفر) از محکومین برای اولین بار از تسهیلات اداره عفو و بخشودگی جرایم برای آزادی استفاده نکرده بودند.

۳ درصد (۷ نفر) به سؤال پاسخی ندادند.

۲-۵- استفاده از مراقبت تحت سامانه‌های الکترونیکی

در خصوص انواع مجازات‌های زندان باید گفت اگرچه زندان به معنای اخص شامل یک چهار دیواری بسته و محدود است که توسط مأمورین حفاظت می‌شود، لکن با توجه به اطلاق مجازات زندان می‌توان انواع دیگر مجازات زندان را نیز پیش‌بینی و اجرا کرد که از آن میان مرکز مراقبت الکترونیکی (زندان سما) هست، البته استفاده از مراقبت تحت نظارت

۲-۷- استفاده یا عدم استفاده از برنامه‌های رفاهی زندان

زندان صرفاً محل اجرای مجازات نیست، بلکه محلی است برای اصلاح مجرم و در این راه مسؤولین زندان‌ها در حدود مقررات نباید از هیچ کوششی دریغ نمایند، از جمله تلاش‌هایی که مسؤولین زندان‌ها مکلفند در راستای تقویت روحیه زندانیان و ایجاد زمینه‌های اصلاح‌پذیری و زمینه‌سازی برای حضور تدریجی در اجتماع و اصطلاحاً بازاجتماعی‌شدن تدریجی متهم به‌عمل آورند. گذاشتن برنامه‌های فرهنگی مانند نمایش فیلم، اجرای برنامه‌های هنری و فراهم‌نمودن امکانات لازم برای اجرای آن برنامه‌ها توسط زندانیان و ... هست که نقش ویژه‌ای را در تقویت روحیه زندانیان و در صورت برنامه‌ریزی صحیح اصلاح زندانیان واجد هست باتوجه به این امر در این خصوص از زندانیان سؤال به‌عمل آمد آیا زندان برنامه‌های فرهنگی، نمایش فیلم و اجرای برنامه‌های هنری و یا برگزاری کلاس‌های هنری برای تقویت روحیه شما و دیگر زندانیان در اولین محکومیت داشتند که:

۶۲ درصد (۱۴۷ نفر) به سؤال فوق پاسخ مثبت دادند.

۳۸ درصد (۸۹ نفر) به سؤال پاسخ منفی دادند.

ضمناً از کسانی که پاسخ مثبت به سؤال فوق داده بودند، پرسیده شد آیا برنامه‌های ارائه‌شده در تقویت روحیه آنان مؤثر بوده که یافته‌های آماری به شرح ذیل است:

از کل جامعه آماری که ۱۴۷ نفر بودند:

۶۲ درصد (۱۴۷ نفر) به سؤال پاسخ مثبت داده بودند که از این میان ۸۳ درصد (۱۲۲ نفر) معتقد بودند برنامه‌های مورد اشاره مؤثر بوده است.

۲۱۷ درصد (۲۵ نفر) به عدم تأثیر برنامه‌ها قائل بودند.

۲-۸- استفاده از تخصص یا عدم تخصص زندانیان

در بین زندانیان کسانی هستند که از هوش و ذکاوت بسیار بالایی برخوردارند، این که استفاده از تخصص زندانیان منافی برای خود زندانی و یا حتی زندان را دربر دارد، با استمرار زندانی به استفاده از مهارت خود اولاً مهارت فرد در حد و در

عین حال به دلایلی مرتکب جرم شده و گذرشان به زندان افتاده است. طبیعی است چنانچه زندانیان دارای تخصصی باشند، استفاده از تخصص آنان و امکان‌پذیرکردن بهره‌برداری از تخصص ایشان توسط خود زندانی و یا زندان یا زندانیان دارای اثرات مفید بسیاری هست، مثلاً در صورت استفاده از تخصص زندانی از مصاحبت بیش از حد زندانی صمیمیت زندانی با دیگر زندانیان می‌شود، جلوگیری بسیاری از معایب زندان‌های گروهی مثل انتقال تجارب و طرق و شیوه‌های ارتکاب جرم و جنایت به دیگر زندانیان و تشکیل باندهای درون زندان که بعضاً پایه و اساس تشکیل باند و جنایت مطلوب حفظ می‌شود؛ ثانیاً فرد خود را به‌لحاظ روحی به‌طور کلی مطرور نمی‌داند، بلکه از این که بتواند در زندان خود را نشان دهد، احساس غرور می‌کند، البته نباید به‌گونه‌ای رفتار کرد که زندانی احساس کند استفاده از تخصص وی تحمیلی بر او است، بلکه انجام امور را با زیرکی خاصی از زندانی خواست تا وی داوطلبانه مبادرت به انجام این امر گردد. به هر حال وضعیت جامعه آماری در خصوص داشتن تخصص زندانیان و استفاده از تخصص به شکل زیر هست:

بدواً از مخاطبان پرسشنامه سؤال به عمل آمد آیا قبل از محکومیت به زندان دارای تخصص بودید؟

۴۷ درصد (۱۱۱ نفر) پاسخ دادند بلی.

۴۹ درصد (۱۱۶ نفر) پاسخ دادند خیر.

۴ درصد (۹ نفر) به سؤال پاسخ ندادند.

در خصوص این که آیا از تخصص زندانیان در زندان استفاده‌شده از محکومین سؤال به عمل آمد که نتایج حاصله از تحقیق چنین بود:

۲۱ درصد (۲۳ نفر) گفتند از تخصصشان استفاده شده است.

۷۳ درصد (۸۱ نفر) گفتند از تخصص آن‌ها استفاده نشده است.

۶ درصد (۷ نفر) پاسخ به سؤال ندادند.

۲-۹- وضعیت ارتباط زندانیان با خانواده

ارتباط زندانی با خارج از زندان و علی‌الخصوص خانواده علاوه بر آنکه حس انتقال‌جویی وی از جامعه را از بین می‌برد، باعث آماده‌سازی تدریجی وی برای حضور مجدد در اجتماع خواهد بود.

به این منظور به‌موجب قوانین و مقررات مربوط مسؤولین زندان مکلفند نسبت به ایجاد ارتباط بین زندانی و خارج از زندان علی‌الخصوص با خانواده زندانی تمهیدات کافی را از طریق ملاقات حضوری، خصوصی، مرخصی و ... فراهم آورند که البته با توجه به این‌که این امر به‌عنوان امتیازی برای زندانی محسوب می‌شود و از طرفی زندان در حال گذراندن محکومیت خود هست، می‌بایست محدودیت‌ها و ضوابطی برای استفاده زندانی از آن‌ها وجود داشته باشد، اضافه می‌نماید عدم برخورداری زندانی از امتیازات فوق علاوه بر این‌که باعث ایجاد این احساس در زندانی می‌شود که وی به‌طور کلی مطرود جامعه است، پس باید از جامعه انتقال بگیرد به‌لحاظ روانی نیز وی را زیر شدیدترین فشارها قرار می‌دهد که خود ممکن است باعث مسائل و مشکلات بسیار و ارتکاب جرایم متعدد در داخل زندان از سوی زندانیان شود که در این خصوص انحراف جرایم جنسی نسبت به سایر جرایم بیشتر به چشم می‌خورد. در تحقیق حاضر سعی شد وضعیت جامعه آماری از لحاظ چگونگی ارتباط با خانواده بررسی شود که نتایج چنین بود:

۷۹ درصد (۱۸۷ نفر) از جامعه آماری امکانات زندان به‌لحاظ ارتباط با خانواده را کافی ندانسته‌اند.

۲۱ درصد (۴۹ نفر) از جامعه آماری امکانات زندان به‌لحاظ ارتباط با خانواده را کافی دانسته‌اند.

۲-۱۰- وضعیت ارتباط زندانی با سایر زندانیان

نحوه ارتباط زندانی با دیگر زندانیان بسیار مهم و قابل تأمل هست وقتی زندانی در رابطه خود با دیگر زندانیان مشکلی نداشته باشد. بالطبع گذراندن دوران محکومیت وی نیز بدون تنش کمتری صورت خواهد پذیرفت و زمینه اصلاح مجرم در دوران محکومیت بیشتر فراهم خواهد شد، البته نکته بسیار

مهمی که باید به آن توجه شود، این است که زندانی نباید به اندازه‌ای احساس آرامش و راحتی کند که به‌طور کلی درد ناشی از اعمال مجازات را از خاطر ببرد، بلکه باید در عین حال که محیط را برای گذراندن دوران محکومیت وی و اصلاح‌پذیری زندانی مهیا کرده، رنج ناشی از اعمال مجازات را به وی چشانند.

در این تحقیق سعی شد با طرح سؤال کلی به این نحو که آیا محیط زندان و هم‌نشینی با زندانیان جای محیط خانواده، دوستان و به‌طور کلی جامعه بیرون را برای شما پر کرده است؟ که میزان احساس راحتی زندانی در زندان را استنباط نمود و نتایج حاصله به شرح ذیل است:

۹ درصد (۲۱ نفر) از محکومین گفتند محیط زندان جای محیط خانواده، دوستان و جامعه بیرون از زندان را برای آن‌ها پر کرده است.

۸۴ درصد (۱۹۹ نفر) از محکومین اظهار داشتند زندان جای محیط خانواده، دوستان و جامعه بیرون از زندان را برای آن‌ها پر نکرده است.

۷ درصد (۱۶ نفر) از محکومین اعلام کردند محیط زندان تا حدودی جای محیط خانواده، دوستان و جامعه بیرون از زندان را برای آن‌ها پر کرده است.

۲-۱۱- حمایت بعد از آزادی از زندانیان

همان‌طور که هدف از اعمال مجازات، اصلاح مجرم هست و مهم‌ترین نشانه مجرم نیز عدم تکرار جرم از سوی وی هست و بیشتر از این نیز گفته شد ارتکاب جرم و یا تکرار جرم علل و عواملی دارد که منحصر به فرد نبوده، بلکه در نتیجه اجتماع عوامل و علل مختلف که مکمل یکدیگر می‌باشند، فرد به سوی ارتکاب یا تکرار جرم سوق داده می‌شود. بنابراین درخصوص زندانیان آزاد شده که البته بیشتر از دیگر نیز در خطر ارتکاب جرم است، می‌بایست بدو تمام تلاش خود را برای از بین بردن زمینه‌های ارتکاب جرم که تبعاً می‌تواند به‌عنوان تکرار جرم تلقی شود، به‌کار برد.

در این میان نقش اقدام‌های حمایتی از زندانی پس از آزادی وی بسیار مهم هست. به‌عبارت دیگر می‌توان برای زندانی

نتیجه‌گیری

بنابر آنچه که از این مقاله مستفاد می‌گردد، مسلماً مجازات زندان به‌عنوان یکی از ضمانت‌اجراهای کیفری دارای آثار متفاوت و جداگانه‌ای است. از یک‌سو این کیفر می‌تواند با حفظ و نگهداری بزهکاران از طریق تشکیل پرونده شخصیت و استفاده از معلومات و تجربیات متخصصان و مربیان مربوط اعم از جرم‌شناسان، روان‌شناسان، روان‌پزشکان، جامعه‌شناسان، مددکاران اجتماعی و ... با به‌کارگیری شیوه‌های نوین زندانبانی و وسایل و امکانات پیشرفته، علل بزهکاری را در فرد فرد آنان شناسایی کرد و سپس نوع برنامه تربیتی لازمه را جهت اصلاح و بازسازی اجتماعی آن‌ها تعیین و به مورد اجرا گذارد. در این صورت است که زندان حقیقتاً به اهداف والای خویش از اجرای این نوع مجازات که همان اصلاح و تربیت زندانی می‌باشد، نائل می‌آید و به‌عنوان عاملی جهت بازدارندگی و سازندگی محکومین شناخته می‌گردد. از سوی دیگر، به‌جهت شرایط زیست‌محیطی بعضی زندان‌ها که با کمبود یا فقدان وسایل، امکانات، خدمات، تسهیلات و کارشناسان مجرب مواجه‌اند و از طرفی زندانیان طی دوره محکومیت از اجرای سیستم دقیق تفکیک و طبقه‌بندی و شیوه‌های آموزشی جهت اصلاح و تربیت و نیز اشتغال و حرفه‌آموزی بی‌بهره‌اند؛ این نوع مجازات جز آثار سوء زیان‌بار جهت افزایش بزهکاری حاصلی را دربر ندارد و بدین ترتیب است که زندان به مدرسه جنایت تبدیل و به دور از اصلاح و تربیت زندانیان، بزهکار حرفه‌ای تولید می‌نماید. در این صورت می‌توان زندان را عامل جرم‌زائی ثانویه و تکرار جرم زندانیان تلقی نمود. باتوجه به نقائص کمبودها، مشکلات و موانعی که سدّ راه اجرای دقیق و مطلوب مجازات زندان است، این ضمانت‌اجرای کیفری را به مرتبه‌ای رسانده که به جای اصلاح و تربیت زندانی و آماده‌سازی وی جهت پذیرش اجتماع، او را به یک بزهکار حرفه‌ای و خطرناک مبدل ساخته و به جامعه تحویل می‌دهد. بدین ترتیب است که بستر اجتماع از وجود چنین مجرمینی، ناامن و آلوده می‌گردد. امروز به تجربه ثابت گردیده که زندان در اجرای اهداف خویش حقیقتاً شکست خورده است و نه‌تنها از مقاصد خود دور مانده و فاصله گرفته است، بلکه خلاف مقصدی که فلسفه وجودی‌اش

پس از آزادی دوره‌ای مشابه دوران نقاہت در بیماری فرض نمود که در این دوران تمهیداتی جلوی ارتکاب مجدد جرم از سوی وی را گرفت.

انجمن حمایت از زندانیان و سایر بنگاه‌ها و مؤسسات خیریه که به امور مربوط به زندانیان اهتمام می‌ورزند، در این خصوص می‌توان نقش به‌سزایی را ایفا کنند و با حمایت از زندانی و خانواده وی تا حدودی جلوی ارتکاب مجدد جرم از سوی زندانی پس از آزادی را بگیرند، البته گستراندن چتر حمایتی انجمن‌ها و بنگاه‌های فوق در دوران محکومیت زندانی بر خانواده وی نیز می‌تواند جلوی بسیاری از مشکلات و ارتکاب جرایم را بگیرد و خیال زندانی را نیز لاقلاً تا حدی از لحاظ روانی از جهت وضعیت کلی خانواده راحت کند. در این تحقیق درخصوص حمایت خانواده زندانیان و خود آن‌ها از سوی انجمن حمایت از زندانیان سؤال شد که نتایج ذیل حاصل گردید:

۴ درصد (۱۰ نفر) از جامعه آماری اظهار داشتند انجمن حمایت از زندانیان در مدت محکومیت قبلی چتر حمایتی خود را بر خانواده‌شان گسترده است.

۸۹ درصد (۲۰۹ نفر) از جامعه آماری اعلام کردند انجمن حمایت از زندانیان در مدت محکومیت قبلی چتر حمایتی خود را بر خانواده نگسترده است.

۷ درصد (۱۷ نفر) از جامعه آماری به سؤال پاسخی ندادند.

از تعداد ۱۰ نفری که گفتند انجمن حمایت از زندانیان از خانواده‌شان حمایت کرده:

۶۰ درصد (۶ نفر) حمایت‌ها را مؤثر دانستند.

۴۰ درصد (۴ نفر) حمایت‌ها را مؤثر ندانستند.

همچنین درخصوص اعطای کمک‌های مادی، اقتصادی و معنوی انجمن حمایت از زندانیان علت این که آن‌ها استفاده کردند، چه بود؟ همه آن‌ها مشکلات اقتصادی را علت استفاده اعلام کردند.

تعامل‌گرا». مجله تحقیقات حقوق خصوصی و کیفری، ۵(۳۱): ۱۰۵ - ۱۲۹.

- کوشکی، نصیر؛ رازانی، محمود؛ روشن پور، مجتبی؛ فرخی، کوروش و شمس، حمید (۱۳۹۲). «بررسی تأثیر فعالیت‌های فرهنگی بر اصلاح و تربیت و بازگشت سعادتمندان زندانیان استان لرستان به جامعه». مجله اصلاح و تربیت، ۸(۳۶): ۲۸ - ۳۳.

- گسن، ریمون (۱۳۷۰). مقدمه‌ای بر جرم‌شناسی. ترجمه مهدی کی‌نیا، چاپ اول، تهران: چاپخانه علامه طباطبایی.

- محسنی، مرتضی (۱۳۷۵). حقوق جزای عمومی. چاپ اول، تهران: انتشارات کتابخانه گنج دانش.

- مظلومان، رضا (۱۳۵۳). جامعه‌شناسی کیفری. چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

- موسوی، سیداحمد؛ عامری شهبازی، محسن و بیابانی، غلامحسین (۱۳۹۹). «نقش فعالیت‌های فرهنگی در اصلاح و تربیت و بازگشت زندانی به زندگی (مورد مطالعه زندان مرکزی همدان)». مجله رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۲(۴۱): ۹۰ - ۱۰۷.

- نجفی، علی حسین و هاشم بیگی، حمید (۱۳۹۱). دانشنامه جرم‌شناسی. چاپ نهم، تهران: انتشارات گنج دانش.

بود، قدم گذارده و طی طریق می‌نماید و بدین جهت است که عدالت کیفری و پیگیری عدالت اجتماعی در معرض آسیب و خطر جدی بوده و روح قانون آزرده‌خاطر گشته است.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانت‌داری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردید.

تعارض منافع: تدوین این مقاله، فاقد هرگونه تعارض منافی بوده است.

سهام نویسندگان: نگارش مقاله به صورت مشترک توسط نویسندگان انجام گرفته است.

تشکر و قدردانی: از تمام کسانی که ما را در تهیه این مقاله یاری رسانده‌اند، سپاسگزاریم.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی سامان یافته است.

منابع و مأخذ

- آخوندی، محمود (۱۳۸۴). آیین دادرسی کیفری. جلد سوم، چاپ چهاردهم، تهران: انتشارات وزارت ارشاد.

- بی‌نا (۱۳۷۷). «استاندارهای بین‌المللی و منطقه‌ای و ... در زمینه آموزش در زندان (مقدمه دفتر مطالعات و پیشگیری از وقوع جرم دادستانی)». ماهنامه اصلاح و تربیت، ۳۸: ۱۲-۱۴.

- حکمت، سعید (۱۳۷۴). روانشناسی کیفری. چاپ اول، تهران: انتشارات گوتنبرگ.

- صلاحی، جاوید (۱۳۵۴). کیفرشناسی. چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه ملی سابق.

- عبدی، عباس (۱۳۷۷). کتاب آسیب‌شناسی اجتماعی (تأثیر زندان بر زندانی). چاپ اول، تهران: انتشارات مؤسسه نور.

- فوکو، میشل (۱۳۷۸). مراقبت و تنبیه زندان‌ها. ترجمه نیکو سرخوش و افشین جهان‌دیده، چاپ سوم، تهران: نشر نی.

- قاسمی، قاسم و کیهان‌پور، مونا (۱۳۹۶). «بررسی عوامل تکرار جرم نوجوانان بزهکار استان تهران در پرتو جرم‌شناسی